

REZÜMÉK

ANDERLE ÁDÁM

Diktatúrából demokráciába: Manuel Fraga Iribarne

A tanulmány a neves spanyol konzervatív politikus politikai pályaképét rajzolja meg. A fiatal konzervatív jogász a második világháború után gyors tudományos, diplomáciai és politikai karriert futott be a Franco-rendszerben, egy ideig – meglehetősen gyűlölt – (belügy)miniszter is volt. Ám felismerte a politikai váltás szükségességét, s Franco halála után a demokratikus átmenet egyik építője lett. Az 1978-as alkotmány egyik megalkotója, a demokratikus konzervatív párt, a Népi Szövetség (a későbbi Néppárt) alapító elnöke lett, majd 15 évig a galíciai Xunta elnökeként tevékenykedett.

Ő volt az, mutatja be a tanulmány, aki 1976 őszén a kommunista vezetőt, Santiago Carrillót a francóista elitklub, a XXI. Század Klub tagjainak bemutatta, nagy feltűnést keltve a madridi „társaság” köreiből. Lépése ugyanis azt jelezte/szimbolizálta: a demokratikus pluralista politikában a kommunista/baloldali erőknek is helyük van.

A forrásokból kitűnik az is, hogy a francóista politikai elit demokratikus irányba történő befolyásolásában nagy szerepe lehetett a fiatal uralkodónak, Juan Carlosnak is.

ÁBRAHÁM SZILVIA

Magyar diákok nehézségei a spanyol nyelvtanulásban

A tanulmány célja, hogy a kontrasztív analízis alkalmazásával képet kapjunk arról, milyen sok nehézséggel néz szembe egy magyar diák az igen népszerű spanyol nyelv tanulásakor, milyen tipikus hibákat ejthet beszédben és írásban is. A névszók, az igék, igeidők és módok vizsgálata mellett a kiejtés is hangsúlyt kapott a tanulmányban. A kontrasztív elemzési módszer vitatott ugyan a nyelvészek körében, mégis nélkülözhetetlen, hiszen segítségével egyszerre vizsgálhatjuk az anyanyelv, valamint az első és második, vagy akár több idegen nyelv hatásaival kapcsolatos összefüggéseket a spanyol nyelv tanulásában, hasonlóságokat és különbségeket kutat a nyelvek között. Az összehasonlítás során hibatípusokat fedezhetünk fel és csoportosíthatunk, mindez elősegítheti a tanulási folyamatot, az idegen nyelv elsajátítását, és természetesen a tanítás megkönnyítését is a nyelvtanárok számára.

BERTA TIBOR

Luzizmusok vagy spanyol archaizmusok? Gil Vicente spanyol drámáinak nyelvéről

Gil Vicente (1465-1536) portugál költő, zeneszerző és drámaíró a portugál és ugyanakkor a spanyol irodalomtörténet egyik igen jelentős alakja, hiszen a korszak szokásainak megfelelően nemcsak portugál, hanem spanyol nyelven is alkotott, műveinek egy részében

pedig felváltva használt különböző nyelveket. Számos kutató, nyelvész, filológus, irodalmár is felhívta a figyelmet arra, hogy spanyolul írt drámáinak nyelvét érezhetően áthatja a portugál szerző anyanyelve. Ugyanakkor az ilyen interferenciának tulajdonítható hangtani, nyelvtani és lexikai elemek egyértelmű elkülönítését, így azok arányának meghatározását jelentős mértékben megnehezíti az a tény, hogy ezek egy része archaikus vagy dialektális spanyol formákkal esik egybe. A tanulmány Gil Vicente spanyol nyelven írt drámáinak szókincsét vizsgálva arra a következtetésre jut, hogy –amennyiben a szerző valóban tudatos módon kifinomult módon eszközként bánt az általa alkalmazott nyelvekkel– elképzelhető, hogy a kétes besorolású elemeket nem portugál, hanem archaizáló vagy dialektalizáló szándékkal használt formáknak kell tartanunk.

CONTRERAS IZQUIERDO, NARCISO M.

A speciális szókincs kezelése a XIX. századi spanyol lexikográfiában

Egy nyelv speciális szókincsének kezelése egyike azoknak a problémáknak, amelyekkel a lexikográfusoknak és a nyelvészeknek szembe kell nézniük; a szerző továbbá rámutat arra, hogy ez egyike a spanyol lexikográfia még hátralévő nagy feladatainak. Jelen cikk célja a spanyol lexikográfia fejlődésének és jellegzetességeinek általános vizsgálata, illetve bemutatja a XIX. századi speciális szókincs kezelésének különféle tendenciáit.

CSIKÓS ZSUZSANNA

Magyar vagy mexikói? Az identitás problémája Susana Wein írásaiban

A magyar származású mexikói író, Susana Wein alkotásai – *En tiempo mexicano... cuentos húngaros* (1985) című elbeszélés kötete és a *La abuela me encargó a sus muertos* (2001) című regénye – hűen tükrözik a bevándorlók és leszármazottaiknak sokszor ellentmondásokkal terhelt identitáskeresését. Mindkét spanyol nyelven íródott műben a szereplők sorsán keresztül jól nyomon követhető, hogyan változik nemzedékről nemzedékre az önazonosság meghatározásának problematikája: a *Draga Rocza* című elbeszélés főhősnőjének büszke ragaszkodása magyarságához, a társadalmi és egyéni érdekek motiválta mielőbbi asszimilációs vágy az *Una historia de amor* főhősnőjének esetében, vagy a más kultúrába való beleszületés következményei az *El día en que renuncié a mi nacionalidad húngara* mesélőjénél. A regény szereplői is hasonló gondokkal küzdenek: a nagymama legyőzhetetlennek tűnő honvágya, az unoka a gyökerekhez való visszatérésének igénye vagy az emlékezés fontossága Isidor bácsi esetében mind ennek a megfogalmazása. Ez utóbbi ponton történelem és irodalom eggyé válik, a száraz történelmi tények egyéni sorsokon keresztül kelnek életre Susana Wein prózájában.

DORNBACH MÁRIA

Keressd a könyvet! Sherlock Holmes és D'Artagnan színre lép

Arturo Pérez-Reverte: A Dumas-klub című regénye műfaját tekintve irodalmi krimi, amely megőrzi a klasszikus detektívtörténet hagyományos eszköztárát, ugyanakkor kifinomult és gazdag narratív technikákat alkalmaz. Az író halmozza a kultúrtörténeti, világirodalmi, történelmi párhuzamokat, amelyek metaforisztikus jelentéssel bírnak és végtelenül kitérítik a regény terét és idejét. A Bahtyin-i görög illetve próbatételes kalandregényhez hasonlóan az összesűrűsödött tér és idő itt is a szüzsé mozgatórugója lesz. Az összetett szimbólumrendszer, a kronotopikus motívumok, a paratextuális utalások képezik a mű sokrétű szövetét és színesítik a jellemábrázolást. Figuráiban életre kelnek Sherlock Holmes és társai, de ugyanezek az alakok jelenítik meg. A három testőr klasszikus szereplőit is, és sokszor hasonlatosságot mutatnak magával a szerzővel vagy más híres irodalmi elődökkel is. A regény tizenhat fejezetét egy-egy irodalmi műből vett, mottóként szolgáló rövid idézet nyitja, amely incipitként felvezeti és tükrözi az adott fejezet fontosabb eseményeit.

JANCSÓ KATALIN

Miksa érkezése a barbár népek földjére

1864. tavaszán Mexikó történelmében egy igen érdekes és vitatott korszak kezdődött el. A konzervatívok által támogatott I. Miksa, osztrák főherceg, illetve magyar és cseh királyi herceg meglepően liberális politikát indított el Mexikóba érkezése után azzal a szándékkal, hogy az országot modern és fejlett állammá tegye. A mexikói liberálisok, élükön Benito Juárezzel mindent megtettek a császár megdöntése érdekében, akit végül 1867. június 19-én végeztek ki. Uralkodásának három éve alatt a császár és felesége, Sarolta, belga királyi hercegnő igen nagy érdeklődést mutattak az ország többségét alkotó indián lakosság iránt, akik nagy reményekkel fogadták a császári párt. Miksa, a liberalizmus híveként az ország minden lakosát egyenlő jogokkal rendelkező állampolgárnak tartotta, azonban igyekezett az indián lakosság helyzetén javítani, illetve (a meszticizálást hirdetve) integrálni őket a nemzetbe. Tanulmányunk Miksa érkezését, fogadtatását, az indián lakosságot érintő lépéseit, és a szegény osztályok érdekeit védő „Junta Protectora de las Clases Menesterosas” megalakulásának körülményeit vizsgálja korabeli sajtóanyagok segítségével.

KATONA ESZTER

Federico García Lorca magyarországi recepciója

Idén ünnepeljük García Lorca születésének 110. évfordulóját. Ennek kapcsán elkezdett kutatás több aspektusból igyekszik feltárni Lorca hazánkbeli jelenlétét. Első fázisban egy bibliográfiai feltáró munkára vállalkoztunk, mely Lorca műveinek magyarországi fordításait, megjelenését, kiadásait igyekszik összegyűjteni. Ezt követően a lorcai életmű

hazai fogadtatását, visszhangját vizsgálánk, korabeli tanulmányok, irodalomkritikák bemutatásával. Harmadik lépésben a Lorca-drámák hazai színpadon való megjelenését és az ezekhez kapcsolódó sajtóanyagok, kritikák összegyűjtését tűztük ki célul. Természetesen kutatásunk nem előzmények nélküli: Tolnai Gábor, Péter László, András László, Benyhe János, Németh László (és sokan mások) nem csak elméleti síkon, hanem műfordítókként is foglalkoztak Lorca munkásságával. Azonban a '70-es évek után a kutatás folytonossága megszakadt, így, az idei évforduló miatt is, éppen időszerű a munka folytatása.

KREKOVICS DIANA

Olasz anyanyelvű diákok viszonzszók, névelők és határozószókkal kapcsolatos spanyol nyelvtani hibáinak elemzése

Jelen tanulmány a kontrasztív analízis illetve a hibaelemzés főbb jellemzőinek bemutatása után olasz anyanyelvű, spanyolul tanuló, a nyelvet gyenge középfokon beszélő egyetemista diákok nyelvtani hibáit elemzi a határozott és határozatlan névelőkre, személyes, birtokos és mutató névmásokra, elöljárószókra és határozószókra vonatkozóan. A tanulmány alapjául egy, a szakirodalom illetve személyes tapasztalatok alapján erre a célra elkészített nyelvtani teszt szolgált, mely a cikket kísérő függelékben megtalálható. Ezen kívül felhasználásra került néhány, a diákok által készített szabad témájú fogalmazás is. A tesztben illetve a fogalmazásokban előforduló hibák elemzése és ezek csoportosítása, majd a vonatkozó olasz nyelvtani szabályok ismertetését követően a hibák okainak felderítése következik.

NAGY C. KATALIN

Igei aspektus a katalán “*anar* + infinitiu” szerkezet történetében

A katalán befejezett múlt (“*anar* + főnévi igenév”) különleges helyet foglal el az újlatin nyelvek mozgásigés szerkezetei között, hiszen a világ nyelveiben, köztük az újlatin nyelvekben megfigyelhető hasonló mozgásigés szerkezetek általában jövő idővé szoktak alakulni. Ezzel szemben a katalán “*anar* + főnévi igenév” a modern katalánban befejezett múltként használatos. A befejezettség jelentése felveti az aspektus kérdését ezen igeidő grammatikalizációjában, amelyet a tanulmány történeti pragmatikai szempontból vizsgál. A jelenlegi szerkezet középkori elődjének aspektusát illetően két fő nézetet találunk a szakirodalomban. Az ún. “inchoatív hipotézis” szerint a középkori “*anar* ‘megy’ + főnévi igenév” egy inchoatív perifrázis volt. A másik nagy elképzelés szerint e szerkezet már a középkorban is befejezett múlt jelentéssel bírt. E befejezettség eredetét illetően két forrást említhetünk: eredhet a középkori szerkezetben igen gyakori, befejezett múltban álló segédige igei aspektusából, vagy pedig a legkorábbi előfordulásokban a szerkezetben megjelenő, befejezett aspektusú igeik lexikai aspektusából.

Módszertani szempontból a tanulmány két fő vezérfonalat követ: egyrészt a jelenséget formailag és funkciójukban hasonló szerkezetek együttes elemzésével vizsgálja, másrészt

a középkori előfordulások tágabb kontextusát veszi figyelembe. A dolgozat konklúziója, hogy a katalán befejezett múlt gyökerei nem egy inchoatív perifrázisra nyúlnak vissza, hanem egy szándékot kifejező szerkezetre, amelynek használati kontextusaiban feltehetőleg pragmatikai következtetések merültek fel. E pragmatikai következtetéseknek köszönhetően alakult a szerkezet jelentése egy befejezett, ill. kompletív aspektusú szerkezeten át a mai modern katalán befejezett múlt idejévé.

TÓTH ÁGNES

Spanyolország kolonizációs politikája Felső-Kaliforniában – ferences misszionáriusok levelezésének tükrében. 1769-1795

Miért nem tudott gyökeret eresztetni Új-Spanyolország alkirálysága az Északi Határvidéken, és így Felső-Kaliforniában sem? A tanulmány célja, hogy bemutassa, a felső-kaliforniai missziókban szolgáló ferences atyák miben keresik, látják a sikertelenség okát. Írásaik, önkéntelen vagy tudatosan, modern gondolkodásmódot tükröznek, amikor bizonyos gazdasági kereskedelmi feltételeket, vagy annak hiányát említik, kérik számon a kormányzattól. Felfogásuk szerint a fejlődés és gazdagodás záloga a szorgalom, a lendületes tevékenykedés, amelynek útját állják a túlkorlátozott, elégtelen kereskedelem és szabott árak. A föld tulajdonviszonyai miatt sem vonzó e vidék a telepések számára, s így a városok sem fejlődnek. Az inspiráló tényezők hiánya következtében a lakosok a „majd holnap” kifogásával vagy talán reményével élnek.